

Soledad Bengoechea, historiadora

“Les associacions patronals i les colònies eren eines de control”

“Tant els sindicats com els patrons defensaven que l’acció directa era la fórmula ideal per a tractar els problemes laborals”

Triomf de l’autogestió i el suport mutu a Can Vies

Secretariat Permanent CGT Catalunya

Els fets dels darrers mesos a Can Vies han traspassat l’àmbit de les parets, del barri i de la ciutat per esdevenir un símbol de la confrontació entre dos models d’organització social: D’una banda l’anomenada “democràcia autoritària”, marioneta de la burgesia, que entén el diàleg a cop de decret i repressió.

De l’altra, la força dels moviments populars de base, horitzontals i que practiquen l’autogestió, el suport mutu i la solidaritat com a part del seu ADN vital.

El primer error de càlcul de l’Ajuntament va ser creure que el poble pot aguantar indefinidament actituds xulesques, amenaces i injustícies. Can Vies, Sants, barris de Barcelona i d’altres ciutats es van rebel·lar contra la prepotència i destrucció d’un espai referent pel barri. Es va patir ocupació policial dels carrers, 73 detingudes i muntatges policials incriminatoris.

Però es va resistir i una part de Can Vies segueix dempeus. En pocs dies, tota l’energia del voluntariat veïnal es va posar en marxa i s’iniciaren les tasques de desennunament. Amb el mateix esperit de construcció positiva d’allò que el regidor de Sants-Montjuïc va decidir enderrocar, es posava en marxa un ambiciós projecte de mecenatge.

Avui, podem dir que s’han aconseguit amb escreix els objectius. Més de 1600 persones i organitzacions han fet possible arribar a 90000€ , superant ampliament la xifra necessària inicial de 70000€. L’autogestió és un motor que genera solidaritat i suport mutu, massa potent com per intentar aturar-ho. Can Vies tornarà a seguir sent el referent que sempre ha estat.

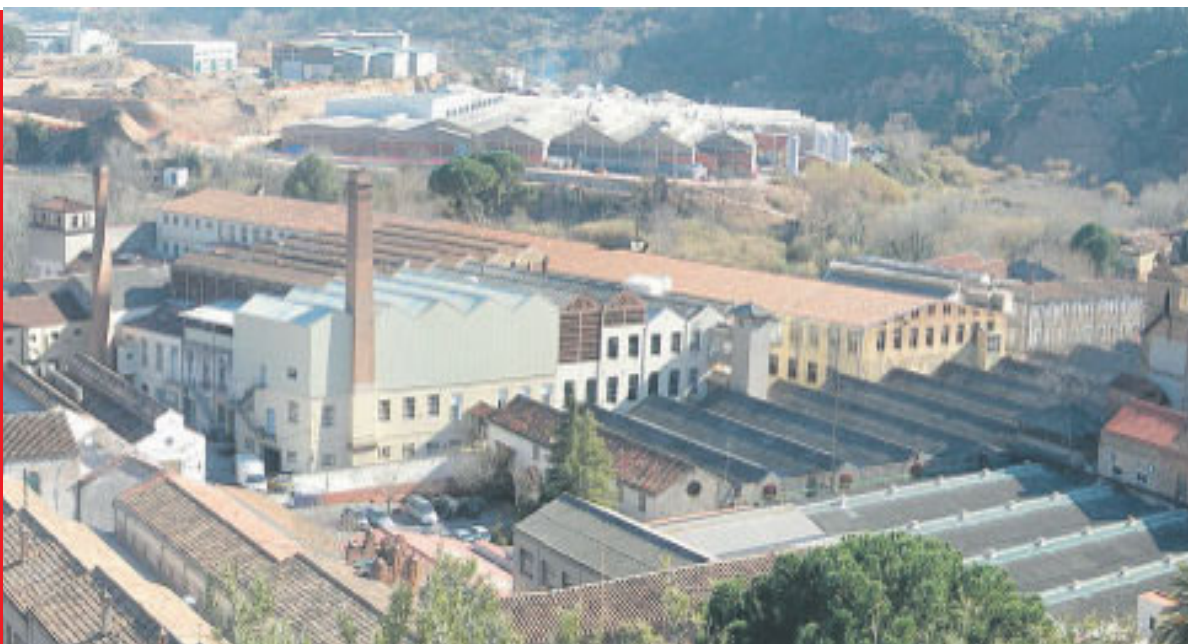
Des de CGT de Catalunya els hem recolzat tot el que hem pogut aquests mesos, a molts nivells de l’organització. Hem fet un esforç de difusió, aportacions i solidaritat. Portem un món nou en els nostres cors i és el món que es construeix amb el ciment de Can Vies. Un nou món que entra en conflicte amb una classe política i un Estat al servei del Capital, l’especulació i el negoci amb la vida de les persones, com s’ha vist amb les actuacions dels diferents governs municipals de Barcelona en relació Can Vies.

Volem finalitzar aquest escrit recordant el compromís de la CGT de Catalunya amb l’autogestió, compromís que comporta també la defensa dels espais alliberats i l’okupació.

LA FRASE

“Les estratègies patronals es basaven en els “sindicats lliures” i els compromisos amb els militars”

Josep Estivill

Soledad Bengoechea és doctora en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona. Entre la seva bibliografia destaquem “Organització patronal i conflictivitat social a Catalunya” i “El locaut de Barcelona (1919-1920)”.

- Quins són els orígens de les primeres associacions patronals catalanes i quines eren les seves reivindicacions?

Els orígens de l’associacionisme a Catalunya se situen cap a l’any 1780. L’objectiu principal de les associacions que es foren creant era el de promoure el cotó industrial, però també la defensa d’una política econòmica proteccionista. Així, el 1799, es formà a Barcelona l’Associació d’industrials cotoners catalans. El 1821 adoptà el nom de Comissió de Fàbriques de Filats, Teixits i Estampats de Cotó. Quan, el 1847, hom anuncià una reforma dels aranzels en sentit lliurecanvista, la comissió fou modificada per tal d’integrar-hi altres activitats industrials i adoptà el nom de Junta de Fàbriques, al costat de la qual no tardà en aparèixer l’Institut Industrial de Catalunya.

- En quin moment podríem situar la creació de la patronal catalana tal com l’entendem en l’actualitat, per exemple, en el cas de Foment del Treball?

El Foment del Treball Nacional es va crear el 1879 a partir de la fusió entre el Foment de la Producció Nacional i l’Institut Industrial de Catalunya, unes associacions integrades majoritàriament per industrials tèxtils. Amb 2.000 socis cap a l’any 1890, era l’orga-

nització patronal més important de l’època.

- Explica’ns què eren les colònies industrials? En quina mesura permetien als empresaris anul·lar la conflictivitat social?

Les colònies industrials eren un conjunt d’instal·lacions industrials separades dels nuclis de població, amb cases per als obrers i els encarregats; església, escola, economat i altres dependències. Sota l’aparença de lluitar contra el pauperisme i les miserables condicions de treball i d’habitatge, els amos de les colònies controlaven els treballadors, tant per la impossibilitat d’aquests de canviar de feina com pel fet de no poder-los proporcionar preus abusius dels aliments a través dels economats. Les condicions de treball i les socials eren molt dures i permetien als patrons evitar la conflictivitat social: obligació, tant dels obrers com dels seus familiars de treballar exclusivament per a l’empresa, condicionament fins i tot en els matrimonis (eren afavorits els que es produïen entre els treballadors de la mateixa colònia), acomiadament i pèrdua de la casa si no complien aquestes condicions, impossibilitat d’associar-se o d’organitzar vagues.

- Quins altres mecanismes adoptaven els empresaris per acabar amb les reivindicacions obreres?

Un dels més importants mecanismes de control foren les associacions patronals de resistència, creades als nuclis industrials a començaments del segle XX. Complien diferents papers: el d’enfrontament directe amb l’ele-

ment obrer, creant caixes de resistència que permetien aguantar vagues i locauts; establint controls entre els treballadors: per exemple, aprofitant els contactes que els empresaris mantenien entre si a la seu de les societats, bescanviaven llistes dels obrers considerats com a agitadors professionals o que causaven problemes; servint com a entitats que dirimien els conflictes plantejats entre els propis patrons, obligant-los a resistir en cas d’una vaga i a no cedir individualment davant les peticions dels seus obrers. I, per últim, fent de grup de pressió davant dels poders locals —Ajuntament i Diputació— i d’un govern que es mostrava més reformista en un intent de controlar la conflictivitat social.

- Quines similituds presentava el model d’organització dels empresaris respecte del que tenien els sindicats?

L’estructura que van prendre aquestes associacions seguia l’entramat organitzatiu utilitzat pels treballadors. Ambdues parts s’imposaven les mateixes estructures organitzatives; ambdues, també, empraven mesures coercitives respecte a membres de la seva classe per tal que s’organitzessin i, per últim, tant els confederals com els patrons, des dels seus sindicats de resistència, defensarien que l’acció directa —negociar les dues parts sense la intervenció estatal— era la fórmula ideal per a tractar els problemes laborals.

- Com interpretes l’assassinat del Noi del Sucre per part de la patronal ja que es tractava d’un líder sindical moderat? Seguí va ser víctima de les bandes de pistolers dels sindicats lliures que ac-

tuaven al servei del poder polític i de la burgesia. A principis del 1919 els conflictes socials es van incrementar, culminant en la vaga de La Canadenca, que fou exponent de la capacitat dels sindicats. D’aquí que la patronal induís elements provocadors per a tal d’instigar els obrers a actituds desesperades. Seguí se’n va adonar d’aquest intent de portar els treballadors a uns actes que eren un pretext per a una massacre i per tancar definitivament la CNT, i utilitzà la seva influència moral per a conduir el final d’aquella vaga per uns terrenys legals i directes. És en aquest sentit que Seguí era moderat.

- Quina relació estableix la patronal durant el primer terç del segle XX amb els militars, el pistolisme i el sometent?

La vaga de La Canadenca, que esclatà a Barcelona durant la primavera de 1919, i la vaga general de quinze dies que la seguí, van ser els motors que portaren les classes benestants a l’elaboració de dues estratègies encaminades a salvar el sistema; d’una banda, enfortir el sindicat patronal (la Federació Patronal de Barcelona) i, de l’altra, establir una sèrie de compromisos entre els patrons i un militar: el capità general de Catalunya, Joaquín Milans del Bosch. La compenetració dels patrons i els militars va arribar al punt màxim quan milers d’homes armats sortiren al carrer enrolats en la milícia burgesa del sometent sota les ordres del mateix Milans. Al mateix temps, des de la Federació Patronal es va impulsar un cos de policia paral·lela, que restaria sota les ordres de Bravo Portillo, home de confiança del capità general.